

יא א מיי פ"ח מה' נוק
ממון ה' ב יפ"ח
הלכה י סמג עשין טו
טוש"ע ח"מ קמ"ט פט
ספי ב ופי מט ספי א:
יב ב מיי פ"ח מה'
גיטין ה' א סמג
עשין טו טוש"ע אה"ע ס'
קט ספי ו:

תורה אור השלם
1. בי יבער איש שדה או
כרם ושלח את בעירו
ובער בשדה אחר מיטב
שדה ומיטב כרמו
ישלם:
שמות כב ד

גילון הש"ס

תוס' ר"ה אלא למ"ד בר
אבאי בעידית בין בר' ע'
ב"ק דף קז ע"א מ"ה
קבלן:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ור' שמעון
וכי גבי חובל צ"ב ב"מ דף
קטו:

מוסף רש"י

תניא בהדיא. דמן
העידית דקאמר ר"ע
למזיק קאי (ביק' ז).
משום חציא. שיהא כל
האנשים צעני הנשים
לנשא להם (יער' לה).
שינאלו האנשים חן
הנשים ויהיו נשאות להן
שלא תלגנה להפקיד
כמתנן (כתובות פז.
וכע"ז שם צז.). ערב
דכתובה דברי הכל לא
משתעבד. דמלוה קא
עבד ללווה ולא מיי
מתקב לה דהא לה יהיכי
וחי (ערכין כג.).

פסקי רי"ד

היא הגרובה שבקרקעות
כמו זו בורית: תניא א"ר
שמעון בן אלעזר מפני מה
אמרה תורה הניזקין שמין
להן בעידית מפני הגולנים
והחסמנין כדי שיאמר אדם
למה אני גולן וחוסמולמחר
בידי יורדים לנכסי ונשלים
שדה נאה שלי וסומקין על
מה שכתוב בתורה מיטב
שדהו ומיטב כרמו ישלם:
ומפני מה אמרו החכמים
ב"ח בבינונית כדי שלא
יראה אדם דירה נאה
לחבירו דאמר אקפון
ואלונו כדי שאבנה בחובי:
אלא מעתה יהא בביבורית
א"כ אתה נועל דלת בפני
לוי: ומפני מה אמרו
כתובת אשה בביבורית
דיוחר ממה שהאיש רוצה
לישא האשה רוצה להנשא:
וכתובת אשה בביבורית
אמר מר זוטרא בריה דרב
נחמן לא שנו אלא מיתמי
אבל מינה דידיה בבינונית:
אמר רבינא ת"ש מעיקרא
התקנתין ויחר ממה שהאיש
רוצה לישא האשה רוצה
להנשא וא"כ מיתמי האי
משום דיתמי הוא תיבתא:
איתמר ערב דכתובה דברי
הכל לא משתעבד:

ממ:

ורבי שמעון היא דרריש **מעמא** דקרא. לא פליגי אלא היכא
דאיכא נפקותא כגון גבי חובל (א) כגד אלמנה וגבי לא ירצה לו
נשים וה"ל משום האי טעמא שיימינן דמוזיק: **ורבי תימא** כי היכי
דבי מפיך ב'. פי' צקונטרס משום מילתא אחריתי קאמר ולא טעמא

לזיבורית הוא¹ ונראה לפרש² דה"ק
דלא תימא על כרחך טעמא דיותר
ממה שהאיש רוצה לישא ליתא³ דחיישין
לחינא⁴ מדלא תקינו ליה רבנן כתובה
מינה אס הקניטמו עד שגירשה⁵:
משום חציא. פירש צקונטרס
שהיו האנשים נושאים
חן צעני הנשים וינאלו להם וקשה
דצפרק הכותב (כתובות דף פד.) תנן
ר' עקיבא אומר ינתנו לכושל צהבס
ואיכא דמפרש בגמ' לכתובה אשה
משום חינא ולפירוש הקונטרס לא הוה
ליה למיקריה כושל דלדרכה האיש
כושל שזרין לנאלו חן צעני האשה
וצפרק נערה (שם דף נב:) וצפ"ק
דקדושין (דף ל:) קחו לצניס נשים
ואת צנותיכם תתנו לאנשים צשלמא
בנו צידו אלא צמו⁶ מאי עביד לה
אלמא יותר הצעל מואל לישא אשה
ממה שהאשה תמלא צעל ולעיל נמי⁷
יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה
לינשא ונראה כפר"ח דפירש משום
חינא⁸ שהיו הכל קופיין עליה לנשאה⁹
והכי איתא בהדיא בירושל' דפירקין (ט"ו):
ממאן א"י תמיא מיתמי מאי איריא
ב'. הכא לא שייך לשנויי
כדלעיל כתובה אשה איצטריכא ליה
והוא הדין כל מיני דהא קמני נוקין
צעדית¹⁰ ואית ספרים דגרסי הכי
אילימא מיתמי והמתן אין נפרעין
כו' ופריך למזקין ובעל מוצ:
בקבלן. פי' צקונטרס שהתפיסה
בנו מטלטלין ככתובתה
והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות
והחזירתן לבנו וקשה דלמרינן בגמ'
פשוט (דף נד קעז.) היכא דנשא
גתן ציד אין לו למלוה על הלזה
כלום¹¹ ושמא היינו שלקח המעות מיד
המלוה ונתן ללוה אף על גב דמשמע
התם דלשון תליא מילתא שמא
תרוייהו צענין¹²:

אלא ממאן דאמר אי אית זיה
משתעבד ב'. והכא מיידי
בדלית ליה דאי ליה¹³ וקפון¹⁴ אמאי
צעדית כיון שיש ממון ליתומין דאפילו
מיידי צקנטים דלא מני ערב
לאישתעווי דינא כהדיהו מ"מ לא היה
להם לגבות כי אס מן היזבורית¹⁵ כיון
דאית ליה נכסי ליתמי¹⁶ וצקונטרס פי'
דהכא בדלית ליה דאי ליה הא קי"ל
בגמ' פשוט (שם דף קעג.) המלוה חבירו
על ידי ערב אין נפרעים מן הערב
תמילה וקשה דהכא איירי צקבלן:
מלוה

אפילו כל הני נמי אלא לאו מיניה
עסקינן כגון שנעשה ערב לנוקי בנו
לבעל חוב גבו נמי כי מגבי כמחיים מגבי
כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר
מיתה ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי
מגבי כלאחר מיתה מגבי ותיפוק ליה
דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן
הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב
דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר
אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד
אי לית לא משתעבד אי לית לא משתעבד
מאי איכא למימר איבעית אימא
בדהו ליה ואישתדוף ואיבעית אימא
כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה¹⁷
איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא
משתעבד:

הניזקין פרק חמישי גיטין

סניא צהדיא. לרבי עקיבא דמוזיק
שיימינן: **ורבי שמעון** היא. מתמי
דקמני צהדיא דאורייתא מפני תיקון
העולם רבי שמעון שהיה תלמיד
של רבי עקיבא¹ אמרה: **דריש**. נמי
בעלמא טעמא דקרא צבצא מליעא
(דף קטו.) גבי לא תחבול בגד אלמנה
(דברים מד) דקאמר עשירה
ממשכנין אותה: **מפני סיקון**

העולם. כדקמני צהדיא שילמר
חדס למה אזי גזול כו': גזול לא
יהיב דמי חמסן יהיב דמי²: **יולאה**
לרזונה כו'. על כרחא צעל מגרשה:
מאי דבר אחר. היכי הויא טעמא
לכתובה למישקל ציבורית: **ור"ת**.
כלומר מילתא אחריתי קאמר ולא
טעמא לזיבורית הוא: **אפשר דמשי**
לג. ולא יהיב לה גיטא וכיון דלא
אשה מדעתיה גירשה: **אלא מיתמי**.
כגון כתובת אלמנה: **משום חינא**.
שהיו אנשים נושאין חן צעני הנשים
וינאלו להם: **ממאן**. קאמר כל הני
דמתמי: **אילימא מיתמי**. נוקין היכא
דמית מוזיק וגבי מיתמי מי גבי
מעדיית הא מתן אין נפרעים מנכסי
יתומים אלא מזיבורית: **כגון שנעשה**
ערב כו'. לעולם כתובה מיניה
דידיה צינונית וכולה מתמי³ ערב
קמיידי שנעשה ערב לבנו למוק
ולהואתו ולכתובת אשמו לפרעה
בצבילו אס לא יפרעה ולא פרעה ומת
ואתו וגבו מן הערב והכא ודאי אע"ג
דלאו מיתמי גביא לא מגבינן לה אלא
מזיבורית דהאי כי דיניה והאי כי
דיניה: **נוקין וחוב**. דדיניהו ליפרע
נמי מחיים של צן תציתתן אינה צאה
כלועקים על היתומים לננו:
כשנפרעים מן הערב נפרעים ממנו
דקין שהיו נפרעים מן הצן אס היה
צמיס והיו לו נכסים: **ממאן גביא**.
אס היו לו לצן נכסים: **אינו נמי**
ערב: לא משעבד. לפרוע דהכי
פסקינן הלכתא לקמן בצמור"ט: **צקבלן**.
שנעשה עליה צקבלן שהתפיסה בנו
מטלטלין לכתובתה והיא מסרתן לידו
בתורת קבלנות⁴ והחזירתן לבנו:
הניחא למ"ד. צבצא בגמ' פשוטי⁵: **איס**
ליה נכסי ללוה. צשעת הלואה דאיכא
למימר עליהו סמין הערב הוה וגמר
ושעבד נפשיה: **משעבד**. ואס שטפו
נהר אחרי כן נפרעין מן הערב:
מאי אינא למימר. הא ודאי לית ליה
נכסים ללוה הצן דאי הוו ליה
נכסים לא היו פורעים מן הערב דתנן
טו המלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע
מן הערב (תמילה) ומוקמינן לא ימצע
מן הערב תמילה: **צדוהו**. נכסים
לצן צשעת מלוה: **ואשפדוף**.
השתא: לגבי צריה. צבציל צנו:
דברי הכל לא משעבד. חדא
דערב צשלמא הוא ועוד לאו מידי
חסרה שלם הוליאה כלום משלה:
צקבלן

צקבלן קבלן
א. צריך למצוא
נפקותא. ולא מסתבר לומר
דנפיק"מ בשוגג כיון דאדם
מודע לעולם. ושמא. מוס'
הלא'. ב. דכיון
שהאשה יוצאה שלא
ברצונה דינא הוי ליתתקן
לה בעידית כדי שלא
יצאינה. רבנו בקשה.
ג. שבא להחזיק טעם
דזיבורית. מוס' הלא'.
ד. דר"פ חכמים כח
הנשים משום. מוס' הלא'.
ה. שהיו תקנו לה
כתובה. מוס' הלא'.
ו. אי"כ לתקנו רבנן
התקינו צינונית משום
חינא. מוס' הלא'. ז. אי
לא בעו לה. מוס' הלא'.
ח. אמרינן. מוס' הלא'.
ט. שימצאו הנשים חן
בעיני האנשים. מוס' כתובות
פז. ד"ה לכתובת (כז.).
י. ד[ת]חמת שיפו כחן
יהיה להן חן. מוס' הלא'.
יא. בעיני (כח). כשידעו
שיש להן ממון. רש"י.
יב. בגמ' דאין נפרעין.
מוס' הלא'. יג. דכולה
מתניתין בהדא גונא
מיתוקמא או כולה מיניה
או כולה מיתמי ואם איתא
דכתובה ביתמי הוא הדין
כולהו וא"כ נזיקין ובע"ח
האין נפרעים מהיתומים
בעידית ובינונית. יע"ש.
יד. אלא על הקבלן.
יז. א"כ אפי' לית ליה
נכסי ללוה משתעבד. מוס'
לשון קבלנות והתפסת מטלטלי.
מוס' הלא'. טו. דס"ל
השתא אי הוה ליה בשעת
הלוואה השתא נמי אית ליה.
רו. כדרך שהוא
גובה מן הירושין. רש"י.
יא. וראויים לפרוע אלא
שהם קטנים. מוס' הלא'.
אבל כשאין להם לירשים
לשלם כיון שלא נחתיבו
לו נכסי הירושין כשבר
לגבות מן הקבלן הרי"ז
נפרע מן הבינונית כדיוני.
רש"י.

מסורת הש"ס

א. צ"ק ז. (נ"א).
ב. [מתחלת הקוגיא עד
כאן היא סו"ל צ"ק ו: ז.].
ג. [קדושין סח: וש"נ].
ד. גי' הרי"ף והרא"ש
ר"ש בן אלעזר אצל
בשאלמות פ' משפטים סימן
כב איתא א"ר שמעון
מפני וכו' וכו' ועי' רש"י
ופני' ט. וכתובות ק"ג.
כתובות פ"ג. ו. יבמות
ק"ג. ו. [לעיל מח: וש"נ].
ח. לעיל לה. וש"י. ט. ב"ב
קע"ד. ערכין גג.
י. וכתובות פ"ג. יא. [ב"ק
סב.]. יט. [דף ג.].
יא. בתוס' הלא' מביא
לשון רש"י והמזיק. ועי' צ"ח
במהר"ם מהר"ם ש"ף
ופני' יד. [דף קע"ד].
טו. ב"ב קע"ג. טו. ועי' ע"פ
מוס' כתובות פד. ד"ה
לכתובת. יו. כדפרי"ח
והמזיק. יח. כדפרי"ח אצל
הס"ד ואס"ח מתחיל לצייר
אי לית לה לא משתעבד מאי
איכא למימר פ' צקונטרס
וה' ולפניו מוק' ע"פ
מהר"ם לומדה"ס אמנם ע"פ
כמהות מוס' חיים בהגהות
ומדושים.

מוסף תוספות

א. צריך למצוא
נפקותא. ולא מסתבר לומר
דנפיק"מ בשוגג כיון דאדם
מודע לעולם. ושמא. מוס'
הלא'. ב. דכיון
שהאשה יוצאה שלא
ברצונה דינא הוי ליתתקן
לה בעידית כדי שלא
יצאינה. רבנו בקשה.
ג. שבא להחזיק טעם
דזיבורית. מוס' הלא'.
ד. דר"פ חכמים כח
הנשים משום. מוס' הלא'.
ה. שהיו תקנו לה
כתובה. מוס' הלא'.
ו. אי"כ לתקנו רבנן
התקינו צינונית משום
חינא. מוס' הלא'. ז. אי
לא בעו לה. מוס' הלא'.
ח. אמרינן. מוס' הלא'.
ט. שימצאו הנשים חן
בעיני האנשים. מוס' כתובות
פז. ד"ה לכתובת (כז.).
י. ד[ת]חמת שיפו כחן
יהיה להן חן. מוס' הלא'.
יא. בעיני (כח). כשידעו
שיש להן ממון. רש"י.
יב. בגמ' דאין נפרעין.
מוס' הלא'. יג. דכולה
מתניתין בהדא גונא
מיתוקמא או כולה מיניה
או כולה מיתמי ואם איתא
דכתובה ביתמי הוא הדין
כולהו וא"כ נזיקין ובע"ח
האין נפרעים מהיתומים
בעידית ובינונית. יע"ש.
יד. אלא על הקבלן.
יז. א"כ אפי' לית ליה
נכסי ללוה משתעבד. מוס'
לשון קבלנות והתפסת מטלטלי.
מוס' הלא'. טו. דס"ל
השתא אי הוה ליה בשעת
הלוואה השתא נמי אית ליה.
רו. כדרך שהוא
גובה מן הירושין. רש"י.
יא. וראויים לפרוע אלא
שהם קטנים. מוס' הלא'.
אבל כשאין להם לירשים
לשלם כיון שלא נחתיבו
לו נכסי הירושין כשבר
לגבות מן הקבלן הרי"ז
נפרע מן הבינונית כדיוני.
רש"י.